

The effects of nativizing foreign short stories on reading comprehension and foreign language teaching

İsmail Hakkı ERTEN
Salim RAZI
Çanakkale Onsekiz Mart University

Abstract

Teaching foreign languages through literary texts is not a new phenomenon. Learning a foreign language by examining literary texts contributes to the learning of culture and literature of the target language. Learning the native culture naturally facilitates our communication. Nevertheless, every literary work is a pure text and it conveys a message through a rich use of mechanisms of the language they are written in. Examination of such pure texts may be useful in foreign language learning. Moreover, the necessity of learning the native culture for communication has long been questioned. This paper will emphasise the use of nativizing short stories for the purposes of foreign language teaching. The paper aims to explore the rationale for nativizing short stories within the perspective of English as an international language. It will also examine how and why nativizing short stories facilitates reading comprehension and contributes to the learning of a foreign language.

YABANCI DİLDE YAZILMIŞ KISA ÖYKÜLERİN YERELLEŞTİRİLMESİNİN OKUDUĞUNU ANLAMA VE YABANCI DİL ÖĞRENMEDEKİ YERİ

İsmail Hakkı ERTEN
Salim RAZI

Çanakkale Onsekiz Mart University

Sunu planı:

- 1-Dil öğretimi ve Edebiyat: tarihsel bir bakış
- 2-Okuma süreçleri ve okuduğunu anlamada hafızanın yeri
- 3- Okuduğumuzu anlamayı etkileyen faktörler
- 4- Yerelleştirme ve okuduğumuzu anlamaya etkisi
- 5- Yerelleştirme çalışması

Dil öğretiminde edebiyat

- Yabancı dil öğrenimi insanlık tarihi kadar eskidir;
- 20. Yüzyıla kadar yabancı dil öğrenimi kültürleşme ve dinsel öğreti öğeleri içermektedir. (Latince, Yunanca, Fransızca, Arapça ve Farsça).
- Bu döneme kadar yabancı dil öğrenmede geliştirilmesi gereken dil becerileri temel olarak okuma ve yazmadan oluşmuştur.
- Dil öğrenme amaçları dil öğretim metodlarını belirler: Dilbilgisi Çeviri Yöntemi.

20. Yüzyıl yabancı dil öğrenmeye farklı amaçlar getirmiştir.

Dünya savaşları; Teknolojik ve ticari ilişkilerdeki gelişmeler; insan hareketliliği; bilgi çağına giriş ve küçülen dünya daha yararlı dil öğrenme amaçları ortaya çıkardı.

Yabancı Dil Öğretiminde Edebiyat Yeniden Tartışılıyor

- 20. Yüzyılın ilk yarısına doğru, 1960 ve 1970'lerde yabancı dil öğretiminde yapısalcı bir dil kuramı baskındı.
- 1980'ler edebiyat kullanarak yabancı dil öğretiminin yeniden tartışılmaya başlamasına şahit olmuştur (bkz. Widdowson, 1983; Long 1984; Hill, 1986 ve Lazar 1993).
- Dil öğrenmenin gerçek iletişim içermesi gerekliliği tartışılmaya başlanmıştır (Widdowson, 1983).

İletişimsel yaklaşım ve özgün materyaller

Bir öğrencinin postaneden pul almayla ilgili bir diyaloga neden ilgi duyup motive olabileceğini anlamak oldukça zordur. Böyle bir diyalogda ne bir olay örgüsü, ne bir gizem ne de bir karakter vardır. İletişim hiçbir problem yaratmamış gibi devam eder. İletişim problemi olmayan bir ortamda ne bir yanlış anlama ne de her hangi bir tür etkileşim olasılığı vardır (Widdowson, 1983).

Edebiyat motive edicidir;
Edebiyat kullanımı özgün materyallerin kullanımını gerektirir;
Edebiyatın eğitsel değeri vardır;
Öğrencilerin başka kültürleri anlamasına yardımcı olur;
Dil edinimi için ortam sağlar;
Öğrencilerin yorum yeteneklerini geliştirir;
Öğrencilerin dil farkındalıklarını yükseltir;
Öğrencilerin okudukları hakkında konuşmaya teşvik eder (Lazar, 1993).

Okuma Süreçleri

Aşağıdan Yukarıya Okuma Modeli

Yukarıdan Aşağıya Okuma Modeli

Etkileşimli Okuma Modeli

Aşağıdan Yukarıya Okuma Modeli

Cümledeki en küçük anlam parçalarını
birleştirerek anlama ulaşma (Grabe & Stoller 2002).

Anlam
Cümle
Kelime
Hece
Harf

Yukarıdan-Aşağıya Okuma Modeli

Arka-plan bilgisini metne taşıma

Okuma becerisini geliştirmiş okuyucular için faydalı

Etkileşimli Okuma Modeli

Aşağıdan-yukarıya ve yukarıdan-aşağıya modellerine eleştirir

Etkili ve hızlı okuma becerisi gerekli

Etkileşimli okuma modeli, birbirinden bağımsız çalışan ve farklı seviyelerdeki merkezlerden oluşan bilgi işlem merkezi ile paralel çalışır.

Kısa-sürelilik bellek

kapasitesi kısıtlı ± 7 birim

görsel 5 saniye
işitsel 2 saniye

yeni bilgi analiz edilip
eskisiyle birleştirilir

Pınar	Elçin	Maver	Rıdvan	Müzeyyen
John	İçil	Cem	Tommy	Mete
Alison	Elizabeth	Şenay	Seçil	Eda
Oliver	Ayşe	İsmet	İdil	Beth

Arka plan bilgisi:

Şema teorisi (Schema Theory) okunulan metinle, okuyucuda var olan arka plan bilgisinin birleşimiyle ilgilenir.

Arka planlarında var olan bilgilerden oluşan metinleri okuyanların, okuduklarını daha iyi anladıkları vurgulanmaktadır (Nassaji 2002).

Okuma öncesi aktiviteleri:

Yazarın arka plan bilgisinin okuyucunun arka plan bilgisiyle eşleşmediği durumlarda okuyuculara konuyla ilgili arka plan bilgisi sağlama.

Yazarın arka plan bilgisinin okuyucunun arka plan bilgisiyle eşleştiği durumlarda okuyuculara var olan arka plan bilgisini etkinleştirme.

Tanımı: Yerelleştirme:

Hedef dildeki bir metinde var olan kültürel öğelerin, metnin dilbilgisine sadık kalınarak, okuyucuların kendi kültürlerine ait öğelerle değiştirilmesidir.

Türk edebiyatından uyarılma örnekleri:

Akif Bey (Namık Kemal) -- Colonel Chabert (Balzac)

Gülnehal (Namık Kemal) -- Les Burgraves (Victor Hugo)
(Tanpınar 1988)

Orhan Veli ----- La Fontaine Masalları

Ahmet Vefik Paşa ----- Mollier Komedileri

Nedenleri:

Okuyucunun ilgisi: Okuyucular kendi kültürlerine ait öğelerin yer aldığı hikayelere daha çok ilgi duyarlar. (cultural familiarity = kültürel aşinalık)

Motivasyon: Okuyucular kendi yaşantılarından örnekler buldukları hikayelere daha iyi motive olurlar.

Küçük çocukların özellikle yabancı karakter isimleriyle ilgili sıkıntıları olabilmektedir.

Uluslararası bir dil olarak İngilizce ve kültür öğretimi:

Yabancı dil öğrencilerinin hedef kültürü öğrenmeleri zorunlu değildir.

Uluslar arası bir dilin tek bir kültürü yoktur.

Uluslar arası bir dili öğretmedeki amaç, farklı kültürlerden olan kişiler arasındaki iletişimi ortak bir dilde gerçekleştirmektir (McKay, 2003).

Okuduğunu Anlamaya Etkisi

Johnson'ın (1981) yabancı dil olarak İngilizce öğrenen 46 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada, okuduğunu anlamada metne kültürel aşinalığın söz dizimsel ve anlamsal karmaşıklıktan daha önemli olduğu vurgulanmıştır.

Okuyucular kendi kültürlerine ait öğelerin yer aldığı metinleri daha hızlı okumakta ve bu metinlerle ilgili bilgiler daha fazla akılda kalıcı olmaktadır (Connor, 1984; Johnson, 1982; Lipson, 1983; Steffensen ve Colker, 1982; Steffensen, Joag-Dev ve Anderson, 1979).

Yabancı dilde yazılmış kısa hikayelerin orijinal ve yerelleştirilmiş biçimlerini okumanın, okuduğunu anlamayı nasıl etkilediğinin araştırıldığı çalışmalarda, yerelleştirilmiş hikayeleri okuyan grupların okuduğunu anlama açısından orijinal hikayeleri okuyan gruplardan daha başarılı oldukları tespit edilmiştir (Özyaka 2001, Alptekin 2002 ve 2003, Razi 2002 ve Erten ve Razi 2003).

Örnek

Piyango çekilişini, Noel şenliklerini, Paskalya yortusunu ve Halloween kutlamalarını da idare eden, halk etkinliklerine ayıracak bol zamanı ve enerjisi olan Bay Summers yürütecekti. Yuvarlak çehreli, neşeli bir insandı. Devon Eyaletinin en büyük domuz çiftliğinde çalışıyordu. İnsanlar onun için üzülüyordu çünkü Falkland Adalarında savaşta sakatlanmıştı. Otuz yıldır evli olduğu karısı Mary de dırdırcı kadının tekiydi. Bay Summers siyah tahta bir kutuyla Aziz John meydanındaki Anglikan kilisenin gölgesindeki köy meydanına geldiğinde köylüler kendi aralarında sessizce konuşmaktaydı. Çok geçmeden Bay Summers ellerini sallayıp kalabalığa seslendi: "Bugün biraz geciktim sanırım." Bay Summers'ın sesi Exeter ve Bristol'ü birbirine bağlayan M1 otobanının hemen kenarında kurulu olan bu küçük Ottery St. Mary köyünde hiç aralıksız yankılanıp duran araç seslerine karıştı. Swans Nest Bar'ı işleten Bay Graves elindeki uçayakla Bay Summers'in peşinden geldi ve uçayağı meydanın ortasına bıraktı. Bay Summers da elindeki kutuyu uçayağın üstüne yerleştirdi. Köylüler kutuyla aralarında mesafe bulunmasına dikkat ederek duruyorlardı. Bay Summers "Arkadaşlarım acaba bana bir yardım ederler mi?" diye sordu. Önce bir duraksama yaşandı sonra Bay Martin ve en büyük oğlu John ileri çıkarak kutunun uçayağın üzerinde sallanmadan durmasını sağladılar.

Yerelleştirilmiş hikaye

Piyango çekilişini, **Bayram Kutlamalarını**, **Hidrellez şenliklerini** ve **kiraz festivalini** de idare eden, halk etkinliklerine ayıracak bol zamanı ve enerjisi olan **Mehmet Bey** yürütecekti. Yuvarlak çehreli, neşeli bir insandı. **Canakkale'nin** en büyük **bes** çiftliğinde çalışıyordu. İnsanlar onun için üzülüyordu çünkü **Kıbrıs Çıkartmasında** savaşta sakatlanmıştı. Otuz yıldır evli olduğu karısı **Müzeyyen** de dırdırcı kadının tekiydi. Mehmet Bey siyah tahta bir kutuyla **Cumhuriyet meydanındaki Orta Camii'nin** gölgesindeki köy meydanına geldiğinde köylüler kendi aralarında sessizce konuşmaktaydı. Çok geçmeden **Mehmet Bey** ellerini sallayıp kalabalığa seslendi: "Bugün biraz geciktim sanırım." **Mehmet Bey**'in sesi **Canakkale** ve **İzmir**'i birbirine bağlayan ana yol'un hemen kenarında kurulu olan bu küçük **Gökçah** köyünde hiç aralıksız yankılanıp duran araç seslerine karıştı. **Köy Kahvesinin** işleten **Halil Karabağ** elindeki uçayakla **Mehmet Bey**'in peşinden geldi ve uçayağı meydanın ortasına bıraktı. **Mehmet Bey** de elindeki kutuyu uçayağın üstüne yerleştirdi. Köylüler kutuyla aralarında mesafe bulunmasına dikkat ederek duruyorlardı. **Mehmet Bey** "Arkadaşlarım acaba bana bir yardım ederler mi?" diye sordu. Önce bir duraksama yaşandı sonra **Hacı Dayı** ve en büyük oğlu **Sedat** ileri çıkarak kutunun uçayağın üzerinde sallanmadan durmasını sağladılar.

Sonuç:

Kısa hikayeleri yerleştirmenin okuduğunu anlama üzerine olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu yzden, eğer okuma derslerindeki amaç kısa hikayelerin edebi aıdan değerlendirilmesi değil de, okuyucuların okuduğunu anlamaları ise, okuma oğretmenlerinin kısa hikayeleri yerleştirmeleri ya da yerleştirilmiş hikayeler kullanmaları önerilir. Bzyece okuyucular, okuma szyrecinde hedef kzyltre ait oğgelere maruz kalmayacaklarından, kısa szyreli bellekteki yeni girdi miktarı azalacak ve hikayenin olay oğgysynzy hatırlama daha kolay olacaktır.